Müşriklere Özenmeyi Yasaklayan Âyetler

[Türkçe]

الآيات التي تنهى عن التشبه بالمشركين

[باللغة التركية]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye

شيخ الإسلام ابن تيمية

Tetkik: Muhammed Şahin

مراجعة: محمد شاهين

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu-Riyad

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 - 2008

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Biz israiloğullarına kitab, hüküm (bilgelik ve egemenlik) **ve peygamberlik verdik; onları güzel rızıklarla besledik ve kendilerini alemlere üstün kıldık.**

Ve onlara din konusunda açık bilgiler gönderdik. Onlar kendilerine bilgi geldikten sonra sırf aralarındaki çekemezlik yüzünden ayrılığa düştüler. Şüphesiz, Rabbin Kıyamet günü ayrılığa düştükleri konularda aralarında hüküm verecektir.

Sonra sana da bu konuda belirli bir şeriat verdik; sen ona uy, bilmeyenlerin keyfine uyma. Çünkü onlar seni Allah'ın azabından kurtaramazlar. Hiç şüphesiz, zalimler birbirlerinin dostlarıdırlar, buna karşılık Allah günahtan kaçınanların dostudur." (Câsiye: 16-19)

Allah Teâlâ bu âyetlerde israiloğullarına birçok din ve dünya nimeti verdiğini, fakat onların kendilerine bilgi geldikten sonra birbirlerini çekemedikleri için aralarında çatışmaya giriştiklerini, daha sonra Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e kuralları belirli bir şeriat bildirip ona uymasını emrettiğini ve bilmeyenlerin keyiflerine uymasını yasakladığını belirtiyor.

Ayetteki **"Bilmeyenler"** deyiminin kapsamına bu şeriate ters düşen herkes girer.

Onların **"keyfine"** demek de, bu şeriata ters düşenlerin hoşlarına giden bütün görüş ve davranışlar, müşriklerin asılsız dinlerinin gereği sayarak uyguladıkları kurallar ile bunlara bağlı gelenekler demektir. Onlar bunlardan hoşlandıkları için bu alanda onlara uymak, onların keyiflerine uymak demektir.

Böyle olduğu içindir ki, kâfirler, kimi görüş ve geleneklerin müslümanlarca uygulanmasından sevinç duyarlar, bu durumdan hoşlanırlar ve böyle bir sonuca varabilmek için büyük maddi masraflar yapmaya seve seve katlanırlar.

Onların gelenekleri arasında olan herhangi bir davranışı benimsemenin onların keyiflerine uymak demek olamayacağı farzedilse bile, o konuda onlara karşı çıkmak böyle bir eğilimin söz konusu olmadığını ispat etmenin en kesin delili ve Allah'ın rızasını kazanmanın en geçerli yoludur.

Ayrıca böyle bir davranışta onlara uymak, daha başka ve daha tehlikeli konularda da onlara özenmenin bir bahanesi olacaktır. Çünkü Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in:

"Kim bir yasak bölgenin (koruluğun) **çevresinde dolaşırsa, her an oraya girebilir"** sözü bunun delilidir.

Bu iki endişeden hangisi gözönüne alınırsa alınsın amaç gerçekleşmiş olur. Gerçi ilk endişe daha önemli ve geçerlidir. Şu ayet de aynı anlamı dile getiriyor:

"Kendilerine kitab verdiklerimiz aslında sana indirdiğimiz gerçekler karşısında sevinç duyarlar. Fakat (sana karşı birleşen) **gurupların bazı mensupları bu gerçeklerin bir kısmını inkâr ederler. De ki, 'Bana yalnız Allah'a kulluk etmem ve O'na hiç bir şeyi ortak koşmamam emredildi. Ben** (herkesi) **O'na çağırırım ve dönüşüm de O'nadır.**

İşte biz bu gerçekleri arabça bir hikmet kaynağı halinde indirdik. Eğer sana gelen bu bilgiden sonra onların keyiflerine uyacak olursan, artık Sen'i Allah'ın azabından kurtaracak ne bir veli ne de bir koruyucu bulamazsın." (Ra'd: 36-37)

Burada **"Onların keyiflerine"**, deyimindeki **"onlar"**, -Allah en doğrusunu bilir-, Peygamberimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e inmiş gerçeklerin bir kısmını inkâr eden, ve O'na karşı birleşik cephe oluşturan guruplardır. Buna göre yahudi olsun, hristiyan olsun veya başka bir kesim olsun, Kur'a'nın bir kısmını inkâr eden her gurup, her zümre ve her akım bu kategoriye girer. Allah Teâlâ aynı konuda Kur'an'nın başka bir yerinde de şöyle buyuruyor:

"Eğer sana bilgi geldikten sonra onların keyiflerine uyacak olursan, o takdirde kesinlikle zalimlerden olursun." (Bakara: 145)

Demek ki, **"onların"** dinlerinin gereği olan bir konuda veya dinlerinden kaynaklanmış bir geleneklerinde onlara özenmek,onların **"arzularına ve keyiflerine"** uymak demektir. Aslında onların arzularına ve keyiflerine uymak eylemi bunlardan daha önemsiz bir özenti ile de gerçekleşir.Şu âyet de konumuza büyük oranda ışık tutucudur:

"Sen onların dinlerine (ideolojilerine, kültürlerine) **sıkı sıkıya uymadıkça, ne yahudiler ve ne de hristiyanlar senden razı olmazlar. De ki, "Asıl doğru yol, Allah'ın yoludur." Sana gelen bilgiden sonra eğer Sen onların arzularına ve keyiflerine uyacak olursan, artık Sen'i Allah'ın azabından kurtaracak ne bir dost ve ne de bir yardımcı bulamazsın."** (Bakara: 120)

Dikkat edilsin ki, Allah Teâlâ âyetin bilgi verme özelliği taşıyan kısmında **"millet"** (yani ideoloji ve kültür) deyimini kullanırken, yasaklama cümlesinde **"arzu ve keyif"** ifadesini kullanıyor.Çünkü söz konusu kavimler ve milletler, ancak ideolojilerine ve uygarlıklarına bütünü ile uyulunca tatmin olurlar ve ancak bu takdirde karşılarındakini benimserler.Bu yüzden onlara uymanın, onlara özenmenin azı da çoğu da yasaklanmıştır. Bilindiği gibi, daha önce belirttiğimiz üzere onların bazı dini geleneklerine uymak, belirli oranda onların bir kısım arzularına uymak demek olduğu gibi, aynı zamanda diğer arzularında da onlara uyma ihtimali'nin sınırları içine girmek demektir.

Şimdi de şu âyetleri okuyalım:

"Kendilerine Kitab verilenlere sen her türlü ayeti (delili ve mucizeyi) **getirecek olsan bile, onlar yine senin kıblene uymazlar; Sen de onların kıblesine**

uyacak değilsin. Aslında onlar da birbirlerinin kıblesine uymazlar. Sana gelen bilgiden sonra eğer sen onların arzularına ve keyiflerine uyacak olursan, o takdirde kesinlikle zalimlerden olursun.

Kendilerine Kitab verdiklerimiz (onun peygamber olduğunu) oğullarını tanıdıkları gibi bilirler. Buna rağmen onların bir gurubu, bile bile gerçeği saklarlar.

Gerçek, Rabb'inin katından gelendir. Sakın bu konuda kuşkuya düşenlerden olma.

Herkesin yöneldiği bir istikamet vardır. Buna göre hayırlı konularda aranızda yarışınız. Nerede olursanız olunuz, Allah sizleri bir araya getirecektir. Allah her şeye kadirdir.

Nereden yola çıkarsan yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir; bu, hiç şüphesiz Rabb'inin bildirdiği bir gerçektir. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.

Nereden yola çıkarsan yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir. Nerede olursanız, yüzünüzü o yana çeviriniz ki, insanların aleyhinizde kullanabilecekleri bir delilleri olmasın.Yalnız onların arasındaki zalimler (gerçeği tanımayanlar) başka..." (Bakara: 145-151)

İlk tefsir âlimlerinin epeycesi (Burada selefin ünlü tefsircileri Mücahit, Ata, Dehhak, Rebii b. Enes, ve Katade el-Seyyidî kasdedilmektedir.) bu âyetlerin son kısımlarını yorumlarken şöyle demişlerdir:

"İnsanların, aleyhinizde kullanabilecekleri bir delilleri olmasın" cümlesinin anlamı:

"Yahudiler, kendi kıblelerine uymanızı aleyhinizde bir delil diye kullanarak- Müslümanlar madem ki, bizim kıblemize uydular, yakında dinimize de uyarlar- diye konuşmasınlar" demektedir.

Allah Teâlâ müslümanların kıblesini değiştirerek yahudilerin bu kozunu, bu dayanağını ellerinden almıştır. Bilindiği gibi, "delil, gerekçe" terimi, doğru olsun, eğri olsun, tartışmalarda kullanılan dayanak demektir.

Yine bu ilk dönem tefsircilerine göre, yukarıdaki âyetlerin son cümlesinde geçen "Yalnız onların arasındaki zâlimler başka" ifadesi ile Kureyş'li müşrikler kasdedilmiştir. Çünkü müslümanların kıblesinin Mescid-i Haram yönüne çevrilmesi üzerine bunlar "Müslümanlar bizim kıblemize döndüler. Buna göre yakında bizim dinimize de döneceklerdir" demeye başladılar.